

Harambaša stopi k njemu in ga potreplje po rami. Iz oči mu je sijalo zadovoljstvo.

»Prav za prav bi moral družino vprašati, ali te sprejme, pa je ne bom. V imenu svojih trideset tovarišev ti kličem ‚Dobro došel!‘ Jovica, daj kruh in sol!«

Jovica Ninković gibko poskoči, seže po bližnji torbi, vzame iz nje hlebec kruha in leseno pušico s soljo ter ponudi harambaši. Harambaša potegne nož, prekriža hleb pa odreže krajec. Z desno roko odlomi košček, ga osoli in ponudi Stanku.

Stanko se odkrije, prekriža in pojé.

Harambaša mu da čutaro; Stanko krepko potegne.

»Poljubiva se!« reče harambaša.

Poljubila sta se. Za njim so ga po vrsti poljubili tudi hajduki. Končno vzklikne harambaša s svečanim glasom:

»Stanko, naš si!«

J. M. Veselinović — dr. M. Rupel.

„Hrošček“ — vsevedež.

(Ruska pravljica.)

Nekoč je živel mož, ki je bil dobil v mladosti od svoje mamice priimek »hrošček«. To ime se ga je dodobra prijelo. Tudi pozneje, ko je odrastel, se ga ni mogel na noben način iznebiti. Karkoli je počel in govoril, vedno so mu ljudje dejali: »Kaj boš ti, hrošček? Kar molči in izgubi se!« — In vsi so se mu smejali...

Pa je zadržno sklenil, da si bo skušal pridobiti med ljudstvom spoštovanje in ugled. V ta namen je odnesel neki kmetici kos platna in ga skril v njen kozelc med slamo. Žena je vsa v skrbeh ves dan iskala pogrešano blago, toda nikjer ga ni mogla najti.

Ko se je že večerilo, jo je primahal »hrošček« k plotu njenega vrta. Nekaj časa je opazoval, kako ženščina brezuspešno išče izgubljeno blago, nato jo je vprašal: »Soseda, kaj dobim, če ti povem, kje se nahaja tvoje platno?«

»Kako pa naj to veš?« mu odvrne žena.

»Jaz vse vem,« se razkošati »hrošček«, »in vse znam!«

Kmetica zaploska z rokami in se zasmije na ves glas: »Česa mi vendar vsega ne poveš, hrošček!«

»No dobro, če mi ne verjameš, potem pa glej, kako boš našla svoje platno!« ji svečano odvrne »hrošček« in se hoče oddaljiti.

»No, le počakaj!« pravi kmetica, »dam ti nekaj funtov masla in vrečo moke, če mi najdeš platno!«

»Hrošček« se za trenutek dostojanstveno zagleda v daljavo, potem pa počasi spregovori: »Tvoje platno leži v kozelcu med slamo.«

Še vedno smejoč se in neverjetno zmigajoč z glavo je šla žena na označeni kraj; našla je platno in glasno hvalila »hroškovo« vseznanje.

Ko pa sta šla moka in maslo že h kraju in je zopet glad trpinčil ubogega »hroščka«, je skrivaj odpeljal nekemu gospodarju žrebe v gozd in ga privezal k drevesu. In ko se je pričelo spet vsepovsod iskanje za izgubljenim konjičkom, je obljubil iskalcem, da jim za dvajset rubljev pove, kje se nahaja žrebe. Njegov ugled je tudi po tem čudežu zrastel in vedno več ljudi je pričelo verovati v njegovo vseznalost.

Tedaj pa se je zgodilo, da je izginil kralju ondotne dežele dragocen poročni prstan. Vse so preiskali, stikali so po vsem gradu, po parku in v okolišnih gozdovih, toda vse iskanje je bilo zaman. Končno je prišlo nekemu dvorjanu na um, da bi povedal kralju o vsevednem »hroščku«. Takoj so poklicali vse vedeža na dvor in hoteli izvedeti od njega, kje se nahaja izgubljeni prstan. Sam kralj ga je izpraševal.

»Hrošček«, ki je bil od samega strahu tako poten, da je kar teklo od njega, pa odvrne: »To je zamotana zadeva, kralj! Dovolj mi, da natančno premislim.«

»Dobro, dovolim ti, da premišljuješ do jutri zjutraj,« mu reče kralj. »Če do tretjega petelinjega klica porgruntaš, kakor sem te prosil, te bom bogato nagradil. Če mi pa o prstanu ne boš mogel nič povedati, si nič vreden goljuf in moraš umreti!«

Odpeljali so ubogega »hroščka« v samotno celico, postavili pred nje ga obilno kosilo in ga pustili samega.

Tu je zdaj sedel ves žalosten in skesan in je preklinjal svojo lahkomiselnost in svoje navidezno vseznanje. Smrt mu je bila zagotovljena. Tresel se je po vsem životu, šklepetal z zobmi in prečul v strahu vso noč.

Poročni prstan so pa izmaknili skupno kraljev kočijaž, kuhar in sluga. Tudi ti niso mogli vso noč zatisniti očesa.

»Če ta mož res vse ve,« je menil sluga, »in nas jutri naznani, potem je po nas.« In svetoval je obema svojima soudeležencema sledeče: »Veste kaj, splazil se bom do vrat vsevedeža in bom prisluškoval; mogoče se pogovarja sam s seboj in zvedel bom, če smo resnično izgubljeni.«

Rečeno — storjeno. Sluga se je oprezno splazil do celice in pritisnil uho na ključavnico. V tem trenutku pa je zapel petelin prvičrat.

»Moj Bog,« vzdihne »hrošček«, »to je prvi — sedaj moram počakati še dva.« (Mislil je namreč petelinja klica.)

Ves prepaden je zbežal sluga k svojima tovarišema in zajeceljal:

»Spoznal me je! Ko sem pritisnil uho na ključavnico, je takoj rekel: To je prvi — sedaj moram počakati še dva!«

»Gotovo bo tudi mene spoznal?« je menil kuhar in se napotil k vratom. Tedaj je petelin zapel drugikrat.

»To je drugi,« reče vsevedež, »zdaj manjka samo še tretji!«

Smrtnobled je planil kuhar k slugi in kočijažu.

»On vse vel!« je zakričal. »Pojdimo, prijatelji, pojdimo takoj k njemu in ga prosimo usmiljenja.«

»Da, da!« so vzkliknili vsi trije in odhiteli k »hroščku«.

Ko je petelin tretjič zapel, je jetnik glasno vzdihnil: »To je bil zadnji, zdanilo se bo — moja ura je prišla.«

V smrtnem strahu se je naslonil na zaprta vrata. Ta so se nena doma odprla in »hrošček« je ves začuden obležal v rokah vseh treh zlikovcev, ki so ga jokajoč pričeli prositi, naj jih vendar nikar ne izda kralju.

Vsevedež je hitro pogruntal, da se je stvar zasukala v njegovo dobro. Velikodušno je obljubil tatovom, da jih ne izda, če mu na mestu izroče prstan. Prav radi so to storili. »Hrošček« je privzdignil zrahljano desko v celici in skril prstan pod njo.

Ko je prišel kralj s svojim spremstvom v celico in vprašal vsevedeža, kje da se nahaja prstan, se je »hrošček« ponosno razkoračil in vprašal: »In kakšno plačilo dobim za svoj odgovor?«

»Izvoli si ga sam!« mu je odvrnil kralj.

Tedaj je zahteval »hrošček«, da ga imenuje za ministra svoje države in mu dodeli v službo kočijaža, kuharja in slugo. V vse to je kralj privolil.

Pa je privzdignil vsevedež desko in izročil kralju pogrešani dragoceni prstan; ljudstvo pa mu je pričelo vzklikati, ga dvignilo na rame in poneslo v slavnostnem sprevodu skozi mesto. Postal je prvi kraljev minister in glas o njegovem znanju je prodril celo preko meja države, prav v našo lepo Jugoslavijo. Toda kar je bilo poglavitno — nihče se ga odslej ni več upal imenovati »hroščka«.

Hišice za krmljenje ptic.

Zima je prišla v deželo. Že pokriva debela snežna odeja polja in travnike. Žalosten čas je nastopil sedaj za naše drobne prijateljice ptičice. Kje naj dobe tiste, ki so ostale pri nas, ki niso poletele na gorki jug, zadosti hrane, če ne pri ljudeh? Gotovo jim bo marsikdo od vas, ki imate usmiljena srčeca, natresel krušnih drobtin in zrnja na okensko polico? Toda opazili boste, da imajo od tega največjo korist le vrabci, ki se upajo; nesramni kakor so, prav do človeških stanovanj in prepode vse druge ptice;